



**STICHTING
BORSELE
TOT DE KERN**

Schoondijksedijk 51
4438AE Driewegen
06 51570167/06 21802420
info@borseletotdekern.nl
www.borseletotdekern.nl

aan: de Minister van I&W

datum 12 november 2023
onderwerp zienswijze op het concept-NRD Nationaal Plan Radioactief Afval
bijlagen 1

Op 3 oktober 2023 publiceerde u de concept-NRD voor het Nationaal Plan Radioactief Afval (NPRA).

De stichting Borsele tot de Kern ijvert voor het behoud van het landschap, de natuur en de goede leefomgeving, die bedreigd worden door het grote aantal voorgenomen energieprojecten en in de regio rond Borsele. De voorgenomen bedrijfsduurverlenging van de bestaande kerncentrale en de voorgenomen bouw van twee nieuwe kerncentrales staan daarbij ook in onze belangstelling omdat beide plannen ertoe leiden dat in Borsele meer radioactief afval zal worden gegenereerd en zal worden opgeslagen.

Daarom bied ik u namens de stichting Borsele tot de Kern bijgaande zienswijze aan. Indien u een verduidelijking van de punten in de zienswijze zou willen krijgen, kunt u contact met mij opnemen.

De stichting Borsele tot de Kern verzoekt u ook in de toekomst als relevante maatschappelijke organisatie betrokken te worden bij de verdere vormgeving van het NPRA en verwante beleidsdocumenten.

Met vriendelijk groet
ir Frits Otte
voorzitter Borsele tot de Kern

info@fritsotte.nl

06 5157 0167



Zienswijze op het concept NRD Nationaal Plan Radioactief Afval (NPRA)

1. De volksgezondheid

De bescherming van de bevolking tegen straling van het radioactieve afval is de enige bestaansgrond van het NPRA. Dit aspect zou daarom centraal moeten staan in het gehele document. In plaats daarvan wordt gesteld dat het NPRA "kan eventueel invloed hebben op risico's met betrekking tot de volksgezondheid".

Zeker het beleidsvoornemen om 48 SMR's in de regio's te bouwen, leidt tot een sterke toename van verantwoordelijken voor hoogradioactief afval en van de transporten met dit afval. De risico's op ongevallen, diefstal en misbruik neemt daarmee ook sterk toe.

Naar mening van Borsele tot de Kern verdient de analyse van deze risico's daarom een prominente plaats in het NPRA.

Het is onaanvaardbaar dat in de beschrijving van het basisniveau (bijlage D) de huidige stralingsbelasting van mens en dier ontbreekt.

In het verlengde daarvan, wordt de analyse van de effecten op de stralingsbelasting van de diverse beleidsvoornemens evenmin duidelijk beschreven; het figureert slechts met één regel in de omvangrijke tabel 3.1 op bladzijde 17. Een beschrijving van de wijze waarop deze analyse voor de diverse scenario's gemaakt zal moeten worden, kan niet achterwege blijven.

2. Keuze van scenario's

Door gebruik te maken van scenario's is het mogelijk inzicht te krijgen op de effecten die optreden bij verschillende ontwikkelingen. Daarbij zullen zoveel als mogelijk is de voorzienbare ontwikkelingen als uitgangspunt moeten worden gekozen; de relevante onvoorspelbare ontwikkelingen geven vervolgens inzicht in de effecten daarvan. In dit opzicht zijn de drie door u uitgekozen scenario's onvoldoende om als basis te dienen voor een deugdelijk programma.

In het 'aangewezen' scenario A wordt uitgegaan van bedrijfsduurverlenging van de bestaande kerncentrale in Borssele met 10 jaar (ik ga er hierbij van uit dat het jaartal 2034 op bladzijde 35 een typefout betreft). Dit uitgangspunt is onjuist. In het Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau Bedrijfsduurverlenging Kerncentrale Borssele van 31 mei 2023 gaat uw ministerie uit van een levensduurverlenging met 10 jaar, 20 jaar of voor onbepaalde tijd. Ook kan uit technisch onderzoek nog blijken dat bedrijfsduurverlenging niet mogelijk is. Het NPRA zal derhalve ook van deze vier opties uit moeten gaan.

Voorts wordt in het 'aangewezen' scenario A en in scenario B uitgegaan van continuering van de opwerking van afgewerkte splijtstofstaven in Frankrijk, inclusief de bewerkingsstap in Rusland. Dit is echter geenszins zeker. Voor alle scenario's zal een variant beschouwd moeten worden waarin de opwerking niet langer tot de mogelijkheden behoort.

In samenhang hiermee, is ook relevant welke hoeveelheid radioactief afval van de ontmanteling van de opwerkingsfabriek naar Nederland zal komen. Hierover bevat het plan geen gegevens.



Ten derde voorziet scenario B in de nieuwbouw van twee nieuwe kernreactoren en twee SMR's. Onduidelijk is van welke vermogens van deze nieuwe installaties uitgegaan wordt, terwijl dit toch zeker relevante informatie is. Belangrijk is echter, dat dit uitgangspunt niet strookt met het voorgenomen beleid. Dat spreekt concreet over de bouw van twee nieuwe kerncentrales van elk 1.600 MW; dit is vastgelegd in de brief van minister Jetten van 9 december 2022. In het nationaal Plan Energiesysteem (NPE) van 3 juli 2023, geeft minister Jetten een visie op de langere termijn: vier nieuwe kerncentrales (samen 8.000 MW) plus 48 SMR's van gemiddeld 300 MW (totaal 22.400 MW). Dit voorgenomen beleid zal ook in een scenario uitgewerkt moeten worden.

Consistentie met het bestaande overheidsbeleid is belangrijk en daarom zijn ten aanzien van het beleid rondom kernenergie 24 scenario's relevant, te weten de combinaties van de drie variabelen:

Sluiting van bestaande centrale Borssele	Nieuwbouw kerncentrales (vermogen)	Opwerking afgewerkte splijtstof
2033	0 MW	Wel mogelijk
2043	3.200 MW	Niet mogelijk
2053	22.400 MW	
Onbepaalde tijd		

3. Plan-mer doelstelling, onderdeel klimaat

Eén van de doelstellingen in de plan-mer betreft de klimaatfactoren. In dit onderdeel wordt uitsluitend ingegaan op de effecten van de activiteiten op de uitstoot van broeikasgassen.

In het onderdeel 'klimaatfactoren' zal ook moeten worden ingegaan op de effecten die de zeespiegelstijging heeft op het beheer van radioactief afval. Het afval van twee nieuwe kerncentrales die van 2040 tot 2100 in bedrijf zijn, zal nog 100 jaar – tot 2200 – bovengronds opgeslagen moet worden. Mogelijke verdere uitbreiding van kernenergie (twee grote en 48 kleine kerncentrales) zal tot een datum na 2200 leiden. De opslag bij COVRA zal dus geschikt moeten zijn tot (ver) na het jaar 2200. Gegeven dat COVRA thans direct aan de zee kust gelegen is, zullen de risico's voor overstromingen geanalyseerd moeten worden; de publicatie van 9 oktober 2023 van het KNMI geeft een mogelijke stijging van 7,5 meter in 2200. Mogelijk zal een alternatieve locatie van COVRA in ogenschouw moeten worden genomen.

4. Doel van het NPRA: "Geen onredelijke lasten voor latere generaties"

In paragraaf 2.1.3. wordt beschreven dat als doel van het NPRA gesteld dat latere generaties niet voor onredelijke lasten komen te staan.

Uit de planning voor het realiseren van een eindberging blijkt dat de mogelijkheden en de kosten daarvan pas op lange termijn duidelijk zullen zijn. Onder 2.1.4. wordt vervolgens beschreven dat de veroorzakers van afval alle kosten voor het beheer moeten dragen.

De onzekerheid over de kosten van de eindberging kan niet anders dan tot de conclusie leiden dat de huidige gebruikers van kernreactoren nog niet weten hoeveel zij in een fonds voor de eindberging moeten storten. Het is dan ook principieel onjuist dat het eigenaarschap van afval over gaat naar COVRA, zolang deze onduidelijkheid bestaat. COVRA is immers een staatsbedrijf en toekomstige kostenoverschrijdingen komen dus ten laste van toekomstige generaties.



Juist in een voorbereidende notitie als het NRD, zouden geen stellingen moeten worden opgenomen, maar juist de te onderzoeken vragen. In dit geval de vraag naar verrekeningswijzen, die nu en in de toekomst garanderen dat de huidige veroorzakers voldoende betalen voor het beheer van het afval.

5. Participatieplan

Tot slot ga ik in op het "Participatie- en communicatieplan kernenergie, Deel II: Nationaal Programma Radioactief Afval".

Paragraaf 2.3.1. bevat een opsomming van de 'stakeholders' die voorafgaand aan het opstellen van het NRD NPRA zijn betrokken. Maatschappelijke organisaties, zoals dorpsraden van de dorpen rondom de kerncentrale en COVRA of een burgerinitiatief als 'Borsele tot de Kern' zijn daarbij echter niet betrokken. Evenmin geeft het plan zicht op betrokkenheid van inwoners van de gebieden waar de risico's van radioactief afval evident zijn.

6. Conclusies

Op een aantal wezenlijke punten schiet het NRD-NPRA te kort:

1. Het 'vergeten' dat de bescherming van de bevolking tegen stralingsrisico's de enige bestaansgrond van het NPRA is. Daardoor ontbreken de nodige analyses.
2. Het ontbreken van relevante beleidsvoornemens op het gebied van kernenergie in de scenario's.
3. Het negeren van de onzekerheid over de opwerking van splijtstof in de scenario's.
4. Het ontbreken van de gevolgen van zeespiegelstijging op de opslag bij COVRA.
5. Inconsistentie in het ontzien van toekomstige generaties als het Rijk thans reeds de verantwoordelijkheid voor het afval overneemt.
6. Het afzien van directe gesprekken met dorpsraden, inwoners en burgerbewegingen rondom de bestaande opslag van radioactief afval.